

JEZIKOVNE ZAGATE SLOVENSКИH ŠTUDENTK IN ŠTUDENTOV: IZZIV ZA UČEČE SE SLOVENŠČINE KOT DRUGEGA IN TUJEGA JEZIKA

ALENKA VALH LOPERT

Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Maribor, Slovenija
alenska.valh@um.si

Učenje slovenščine v jezikovni globalizaciji predstavlja na eni strani izziv za rojene govorce in govorke v smislu ohranjanja materinščine, na drugi pa možnost za tujke in tujce, da se slovenščine naučijo in postanejo pomembna vez pri premoščanju jezikovnih ovir. V prispevku predstavljamo analizo oblikoslovnih in skladenjskih težav (kot nadaljevanje raziskave pravopisnih) študentk in študentov pri predmetu *Kritično mišljenje in izražanje* v prvem letniku študija, ki jim je slovenščina materinščina (vsi imajo opravljeno maturo). Hkrati pa analiza predstavlja izziv tudi za učeče se slovenščine kot drugega in tujega jezika, saj je ob avtentičnih primerih z razlagami in pravili iz relevantnih jezikovnih virov prispevek lahko strnjen pripomoček na poti k usvojitvi slovenščine na ravni mojstrstva.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.ff.2.2024.9](https://doi.org/10.18690/um.ff.2.2024.9)

ISBN
978-961-286-854-3

Ključne besede:

slovenski jezik,
oblikoslovje,
skladnja,
pravopis,
jezik v visokem šolstvu,
slovenščina kot drugi in
tuj jezik

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.ff.2.2024.9](https://doi.org/10.18690/um.ff.2.2024.9)

ISBN
978-961-286-854-3

Keywords:
Slovene,
morphology,
syntax,
language in higher
education,
orthography,
Slovene as a second and
foreign language

LINGUISTIC DILEMMAS OF SLOVENE STUDENTS: A CHALLENGE FOR THOSE LEARNING SLOVENE AS A SECOND AND FOREIGN LANGUAGE

ALENKA VALH LOPERT

University of Maribor, Faculty of Arts, Maribor, Slovenia
alenka.valh@um.si

In the context of linguistic globalization, Slovene students learning Slovene are faced with the challenge of preserving their mother tongue, while for foreign students learning Slovene as a second and foreign language represents an opportunity to bridge language barriers. In this paper, we present an analysis of morphological and syntactic problems (a sequel to the research on spelling problems) experienced by Slovene students in the *Critical Thinking and Expression* course in the first year of study. The students have all passed the matura exam. The analysis is also relevant for learners of Slovene as a second and foreign language. The overview of authentic examples, accompanied by explanations and rules from relevant linguistic sources, can be used as a concise reference manual for foreign students striving to achieve higher proficiency in Slovene.

1 Uvod

Slovenščina sodi med najmanjše slovanske jezike, vendar se govori tudi čez državne meje, in sicer v Avstriji in Italiji ter na Madžarskem. Prav tako se še vedno ohranja med različnimi generacijami izseljenk in izseljencev po svetu (ZDA, Kanada ...) (Šabec 2021). Položaj slovenščine se je okrepil z njenim imenovanjem za uradni jezik države po razglasitvi neodvisnosti leta 1991 in z vstopom Slovenije v Evropsko unijo leta 2004. Tako kot drugi narodi, se tudi mi vse pogosteje soočamo s »kulturnim imperializmom«, ki označuje težnje po prodoru zahodne kulture v druga kulturna okolja. Globalizacija in težnje po zamenjavi nacionalnega jezika z univerzalnim – angleščino – so prisotne tudi v Sloveniji. Ob tem opozarjamo na izjemno pomembno *Firenško resolucijo o rabi jezika pri univerzitetnem poučevanju in raziskovanju* (angl. *European Federation of National Institutions for Language – EFNIL; Firenška 2014*), ki poudarja interes za kulturno in jezikovno raznolikost Evrope kot njeno temeljno vrednoto – nacionalni jeziki služijo kot uradni jezik in kot sredstvo za izražanje nacionalne identitete.

V teoretičnem delu prispevka na kratko osvetlimo problematiko slovenščine kot materinščine v slovenskem visokošolskem prostoru, nato pa na osnovi smernic v *Skupnem evropskem jezikovnem okviru* (dalje *SEJO 2011*) ponudimo gradivo učečim se slovenščine kot drugega in tujega jezika. V empiričnem delu podajamo pregled analize pravopisnih težav študentk in študentov pri predmetu *Kritično mišljenje in izražanje* v prvem letniku študija.¹ V drugem, osrednjem delu prispevka sledi analiza oblikoslovnih in skladenjskih težav študentk in študentov pri istem predmetu v študijskem letu 2022/2023.

2 Slovenščina kot materinščina v slovenskem visokošolskem prostoru in slovenščina kot drugi in tuji jezik

2.1 Slovenščina kot materinščina v slovenskem visokošolskem prostoru

Za slovenski visokošolski prostor velja, da večina študijskih programov nima predmeta, pri katerem bi ponovili/utrdili znanje slovenščine, saj gre za mnenje, da mora zaključeno srednješolsko izobraževanje (matura) zagotoviti ustrezno

---

¹ Predmet se izvaja na Fakulteti za elektrotehniko, računalništvo in informatiko Univerze v Mariboru (FERI UM) na študijskem programu Medijske komunikacije.

pismenost v materinščini. Na osnovi različnih analiz ugotavljamo prav nasprotno. Težave se kažejo že pri osnovah pravopisa, sledijo pri oblikoslovju, skladnji, besedju in stilu, nepoznavanju jezikovnih e-priročnikov (npr. Jezikovne svetovalnice, predvsem pa terminoloških slovarjev). Ugotovitve temeljijo na lastnih (avtorskih in soavtorskih) analizah, vezanih na pisna in govorjena besedila: *Pismenost v teoriji in praksi: temeljni cilj slovenskega institucionalnega izobraževalnega sistema* (Zemljak Jontes, Valh Lopert 2016); *Lektoriranje kot učinkovita metoda učenja maternega jezika (za študente nesloveniste)* (Valh Lopert 2017); *Kultura govora za študente Medijskih komunikacij* (Valh Lopert 2019); *Pravopisne zagate studentov programa Medijske komunikacije* (Valh Lopert (2022)).

Tako lahko na osnovi empiričnih dokazov podpiramo uvedbo katere koli oblike pouka slovenščine na vseh smereh visokošolskega študija v Sloveniji. Napake so namreč tako osnovne, da bi morali najprej uvesti *splošnejši skupni predmet slovenščina*, temu pa bi sledil *pouk strokovne slovenščine* (Lengar Verovnik, Logar Berginc, Kalin Golob 2013).

Izhodišče potrebe po dobrem znanju slovenščine kot materinščine (za potrebe študije primera) utemeljujemo z navedbami iz *Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2021–2025* (dalje *ReNPJP21–25*), in sicer s členom, ki se nanaša na jezikovno izobraževanje (1.1.2 *Jezikovno izobraževanje*); to je opredeljeno kot:

[...] kompleksno področje jezikovne politike. Tematski sklopi, ki jih želi povezati v usklajeno celoto, so: slovenščina kot prvi jezik v Sloveniji, slovenščina kot prvi jezik po svetu, slovenščina kot drugi jezik, jeziki italijanske in madžarske narodne skupnosti ter romske skupnosti, jeziki pripadnic in pripadnikov različnih manjšinskih etničnih skupnosti, jeziki priseljskih skupnosti, tuji jeziki, osebe s posebnimi potrebami in prilagojenimi načini sporazumevanja, jezik v visokem šolstvu itn. (*ReNPJP21–25*)

Tvorci *Resolucije* se zavedajo, da ozaveščanja učecih se ne moremo 'omejevati' le na pouk slovenščine, ampak da gre za kompleksnejši proces, zato je poučevanje slovenščine kot prvega jezika »dejavnost, ki jo morajo skupno načrtovati in ocenjevati različne stroke, kot so pedagogika, jezikoslovje in sociologija«, saj »se razvija pri vseh predmetih, tako pri jezikovnih kot nejezikovnih« (*ReNPJP21–25*).

V pregledu stanja slovenščine v slovenskem visokošolskem prostoru *Slovenščina kot strokovni jezik na slovenskih univerzah* (Lengar Verovnik, Logar Berginc in Kalin Golob 2013) so avtorice v četrtemu sklopu (IV; 29–49) *Teme in vsebine uvodnega predmeta slovenščina kot strokovni jezik* predlagale naslednje jezikovne vsebine, ki so vezane tudi na pričujočo raziskavo, in sicer: 1 *Jezikovna podoba strokovnega besedila*, 1.1 *Strokovni jezik kot ena od jezikovnih zvrsti in njegova notranja členjenost*. Zlasti pomembna je točka 1.2 (35–39) *Jezikovna norma strokovnih besedil*,² kjer je zapisana smernica, da morajo biti strokovna besedila »razumljiva, zgoščena, jasna in jedrnata« in »da [p]ravopisne in slovnične napake vanj ne sodijo, prav tako ne za to vrsto besedil manj ustrezno ali neustrezno besedišče«.

Podrobneje so v slovničnem delu, točka 1.2.2 (36–37), izpostavljeni naslednji sklopi, del teh je zajetih tudi v študijo primera: besedni red (členitev po aktualnosti, zaporedje pridevnikov); trpnik/tvornik; samostalniško izražanje; zanikani rodilnik, dajalnik/mestnik (samostalniški zaimki in pridevniške besede moškega in srednjega spola ednine); povratni svojilni zaimek; težji primeri sklanjanja besed in besednih zvez; predlogi (vezljivost); zapleteno zgrajeni stavčni členi in povedi. Predvidene so tudi kompetence, znanja in veščine (56), ki bi jih vnesli v »redno, načrtno ter sistematično poučevanje strokovne slovenščine«, izpostavljene tudi v pričujoči analizi, in sicer »poznavanje jezikovnih, vsebinskih in oblikovnih značilnosti različnih besedilnih vrst znotraj strokovno-znanstvene zvrsti (in v primerjavi z nestrokovnimi besedili); obvladovanje jezikovne normativnosti strokovno-znanstvenih besedil in njihovega stila« (Lengar Verovnik, Logar Berginc in Kalin Golob 2013: 56).

2.2 Slovenščina kot drugi in tuji jezik

Slovenščina je v okviru programa *Slovenščina na tujih univerzah*³ (Center: <https://centerslo.si/na-tujih-univerzah/predstavitev/>) prisotna in razširjena tudi po svetu, in sicer v obliki lektoratov in študija slovenskega jezika, hkrati pa skrbi za »vzpostavljjanje ter vzdrževanje stikov z učitelji in tujimi univerzami s slovenističnimi študijskimi programi, ampak tudi promocija slovenistike, slovenske znanosti in kulture ter Slovenije«.

² Gre (tudi) za pravila, zajeta v obe v prispevku predstavljene analizi.

³ Vodi in organizira Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik na Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

Nidorfer Šiškovič v prispevku *Slovenščina in slovenistike na univerzah po svetu* (2019) pojasnjuje:

Slovenistika je opredeljena kot znanstvene discipline, ki preučujejo in omogočajo poučevanje slovenskega jezika, književnosti in kulture, in je kot takšna na univerzah po svetu vključena v študijske programe. Slovenistične vsebine se raziskujejo in posredujejo študentom bodisi v obliki lektorata slovenščine kot tujega jezika, kot obvezni, obvezno izbirni ali izbirni predmeti in/ali kot študijska smer, s številnimi obštudijskimi dejavnostmi, ki jih dodatno pripravljajo in izvajajo učitelji. (Nidorfer Šiškovič 2019: 10)

Slovenistike po svetu so po podatkih, dostopnih marca 2023 (*Center*: <https://centerslo.si/na-tujih-univerzah/predstavitev/>), organizirane v 25 državah (55 mestih in 59 inštitucijah).

Stramljič Breznik v prispevku o poučevanju in učenju besedotvorja pri »nematernih govorkah, govorcih slovenščine« izpostavlja:

Poučevanje in učenje slovenskega jezika kot drugega in tujega jezika zahteva drugačen pristop kot poučevanje ali učenje slovenščine kot maternega jezika. Pa vendar se zdi pomembno, da se učenci se stopnji znanja primerno seznanijo tudi s tistimi [...] vzorci, ki jim pomagajo pri pridobivanju leksikalnih kompetenc v slovenščini. (Stramljič Breznik 2022: 242)

To pa velja tudi za razvijanje kompetenc s področja pravopisa, oblikoslovja in skladne, kar prinaša pričujoči prispevek. Analiza je pokazala najbolj tipične jezikovne pomanjkljivosti slovensko govorečih študentk in študentov, vsekakor pa prav to lahko pomaga tujkam in tujcem pri učenju slovenščine kot drugega in tujega jezika. Zaradi pogostih napak pri rojenih govorcih slovenščine se bodo učenci se (tujke in tujci) z napakami srečevali, s prepoznavanjem pa bodo nanje hitro pozorni in se jim bodo lahko med učenjem, predvsem na višjih ravneh jezikovnih zmožnosti, izognili. Te so v *SEJO* (2011), ki je po Skeli (2011: 12) »predvsem *deskriptivno* in ne *preskriptivno* delo«, razvrščene na šest ravni jezikovnega znanja, in sicer: »A1 – vstopna raven (ang. *breakthrough*); A2 – vmesna raven (ang. *waystage*); B1 – raven sporazumevalnega praga (ang. *threshold*); B2 – višja raven (ang. *vantage*); C1 – raven učinkovitosti (ang. *effectiveness*); C2 – raven mojstrstva (ang. *mastery*)«. Opisi jezikovnega znanja so torej lestvičeni na teh šestih ravneh, in sicer za pet jezikovnih spretnosti: (1) slušno razumevanje; (2) bralno razumevanje; (3) govorno sporazumevanje; (4) govorno sporočanje; (5) pisno sporočanje. *SEJO* (2011: 133)

ločuje naslednje jezikovne zmožnosti: leksikalna, slovnična, semantična, fonološka, pravopisna in pravorečna zmožnost.

Na jezikovne težave iz obeh predstavljenih analiz pri učečih se slovenščine kot drugega in tujega jezika navezujemo analizo z vidika zapisovalnih težav (pravopisa), ki sta jo opravila Ulčnik in Nikolovski (2022: 273), in sicer izhajata iz »različnih pravopisnih principov, značilnih za južnoslovanske jezike« in preverjata »katere zapisovalne težave imajo študentke in študenti Univerze v Mariboru, ki prihajajo z južnoslovanskega govornega področja in so se slovenščine učili kot drugega in tujega jezika«. Kot navezavo na oblikoslovne težave pa izpostavljamo analizo, ki jo je izvedel Nikolovski (2022b: 54) za Makedonce, »ki se učijo slovenščino kot drugi in tuji jezik, zaradi svoje materinščine, ki sodi med analitične jezike, ne razumejo sistema slovenskih sklonov in sklanjatev« in poudaril, da je prav zato »treba pri poučevanju uporabiti učni pristop, ki jim bo približal slovenske sklone in sklanjatev ter vse posebnosti«. Zagotovo je pristop, ki temelji na avtentičnih primerih, razloženih in podkrepjenih s pravili, kot ga predlagamo v prispevku, del tega, kar predlaga Nikolovski.

Za pričujoči prispevek izhajamo iz smernic *SEJO* 2011, ki poudarja dve jezikovni zmožnosti, in sicer slovnično, ki je opredeljena »kot poznavanje slovnice nekega jezika in sposobnost njene uporabe« (*SEJO* 2011: 136–139) ter da »[t]radicionalno ločujemo med oblikoslovjem in skladnjo«, in pravopisno (*SEJO* 2011: 141), ki od učečih se zahteva, da morajo poznati in biti sposobni »prepoznavati in uporabljati ločila«.

Slednjo (pravopisno zmožnost) bomo – kot uvod v osrednjo raziskavo – ponazorili s povzetkom primerov pravopisnih zagat študentk/študentov iste smeri, izvedeno v študijskem letu 2018/2019. Prvo (slovnično) zmožnost pa predstavljamo z novo analizo oblikoslovnih in skladenjskih težav, izvedeno v študijskem letu 2022/2023.

3 Jezikovne zagate slovenskih študentk/študentov – pravopis

Jezikovno znanje študentk in študentov 1. letnika programa Medijske komunikacije (FERI UM) smo pri predmetu *Kritično mišljenje in izražanje* (50 študentk in študentov) preverjali v zimskem semestru 2018/2019 (Valb Lopert 2022: 135–154), in sicer poznavanje slovnice in pravopisa na začetku semestra (februar 2019) in usvojeno

znanje po 22 urah pedagoškega dela ob koncu semestra (junij 2019). Študentke in študenti so morali izbrati pravilno zapisne primere, v analizi pa podajamo razlage in sklice na pravila v relevantnem viru, tj. *Slovenskem pravopisu* 2001.

Podajamo skrajšano analizo (le pravilne primere s pojasnili in pravili), ki lahko – kot avtentični primeri – pomagajo tudi učečim se slovenščine kot drugega in tujega jezika pri usvajanju pravopisnih pravil, ki so, kot analiza tudi potrjuje, zahtevna tudi za naravne govorce slovenščine. Podlago za to dobimo tudi v *SEJO* (2011: 177) (podpoglavje 6.4.3.1) Pravopis: *Kako bodo učenci razvili sposobnost pisanja v tujem jeziku?, pri čemer izpostavljam smernici (b) Z izpostavljenostjo avtentičnim pisnim besedilom: natisnjenim; tipkanim; rokopisnim in (c) S pomnjenjem besednih oblik (individualno ali s pravili črkovanja) in pravil za postavljanje ločil.*⁴

PRIMER 1

- ✓ Bilo nas je devet, **in** eden je moral od hiše.

Slovenski pravopis (2001, § 310): Vejico pišemo med skladenjsko enakovrednimi deli proste ali zložene povedi, stavčnimi enakovrednimi deli, kot je posledični:

Prosili so me, pa sem jim ustregel (= zato). – Včerilo se je, zato so gnali črede domov. – Bilo nas je devet, in (= zato) eden je moral od doma.

PRIMER 2

- ✓ Kupil je avto, **kljub temu da** nima viška denarja.

Slovenski pravopis (2001, § 329): Vejice ne pišemo med deli večbesednega veznika: *Namesto da bi se učil, je lenaril. – Lenaril je, namesto da bi se učil. – Že ko sem ga prvič videl, sem ga spregledal. – Kljub temu da je bil bolan, je šel na delo ...*

PRIMER 3

- ✓ Besedila oddajte do konca tedna, **to je** do nedelje.

Slovenski pravopis (2001, § 311): Vejico pišemo med skladenjsko enakovrednimi deli proste ali zložene povedi, stavčnimi enakovrednimi deli, kot je pojasnjevalni: *Iz samostana je zvon zavabil, to molijo nune.*

PRIMER 4

- ✓ Janez pride, **in sicer** ob osmih.

Slovenski pravopis (2001, § 311): Vejico pišemo med skladenjsko enakovrednimi deli proste ali zložene povedi, stavčnimi enakovrednimi deli, kot je pojasnjevalni: *Iz samostana je zvon zavabil, to molijo nune.*

PRIMER 5

- ✓ Bila je v dvomu, **ali** naj me vika ali tika.

Slovenski pravopis (2001, § 325): (1) Vejico pišemo med nadrednim in odvisnim stavkom. Ta vejica se stavi ne glede na to, ali je nadredni stavek pred odvisnim, za njim ali pa ga obdaja:

⁴ Podčrtala avtorica prispevka.

Strah, ali se mi stvar posreči, mi je jemal spanec.

Slovenski pravopis (2001, § 319): (2) Vejice med skladenjsko enakovrednimi deli ne pišemo pred nekaterimi prirednimi vezniki, kot je ločni: (*Prejkone je bila v dvomu*), *ali naj me tika ali vika*.

PRIMER 6

✓ Poslušal je, **ter** ni slišal.

Slovenski pravopis (2001, § 307): Vejico pišemo med skladenjsko enakovrednimi deli proste ali zložene povedi, stavčnimi enakovrednimi deli, kot je protivni: *Vse ima, vendar ni zadovoljen*. – *Mimo mene si šel, in* (= vendar) *se nisi oglasil*. – *Veliko si je prizadeval, ali uspeha ni bilo*.

PRIMER 7

✓ Seja bo v petek, 26. 2. 2019, ob 19.30.

Slovenski pravopis (2001: § 299): Zveze kot *v nedeljo, 9. maja, (bo)* ... se redkeje pišejo tudi brez vejic, tj. *v nedeljo 9. maja (bo)*. Tip kot *v nedeljo ob 9. uri (bo)* ... se navadno piše brez vejic. Če prvi in drugi primer združimo, se navadno piše takole: *v nedeljo, 20. maja, ob 17. uri (bo)* ...

PRIMER 8

✓ Izvolili so novega **študenta prodekana**.

Slovenski pravopis (2001, § 431): Vezaja ne pišemo v primerih kot Cankar umetnik, Prešeren pesnik in narodni ideolog, človek žaba, ptica pevka, Ljubljana Šiška. Kar je prvemu samostalniku dodano, je njegov prilastek.

PRIMER 9

✓ **TV-spored** ne prinaša nobenih novosti.

Slovenski pravopis (2001, § 417): Stični vezaj pišemo: med sestavinami zloženk, nastalih iz podredne zveze, če je prvi del števka (več števk) ali črka (več črk): *25-letnica, 4-urna (seja), 48-kilometrška (proga), 12-kratna (premoč), 100-odstoten; C-vitaminski, B-diplomski (izpiti), C-dur, C-vitamin, TV-drama, c-moš*, tako tudi *14-krat*.

PRIMER 10

✓ V sredo nas obiščejo predstavniki **IZUM-a**.

Slovenski pravopis (2001, § 423): Stični vezaj pišemo: med kratičnim imenom, pisanim z velikimi črkami, in končnico (lahko tudi s podaljškom osnove), pisano z malimi: *TAM, TAM-a, NOB, v NOB-u* ali *NOB-ju* (glede na to, ali se bere [nóbu], kar je redkeje, ali [enoběju]).

PRIMER 11

✓ Preberite članek na straneh **123–134**.

Slovenski pravopis (2001, § 394): Pomišljaj se rabi neskladenjsko: 1. namesto predlogov *od ... do* (t. i. predložni pomišljaj), piše se stično na obeh straneh: *proga Ljubljana–Trst* (= od Ljubljane do Trsta), *knjiga bo stala 80–100 SIT, str. 125–132, v letih 1941–1945, Odprto 8–12, prekop Ren–Donava*.

PRIMER 12

✓ V UKM boste iskali **bio- in bibliografske** podatke.

Slovenski pravopis (2001: § 419): Stični vezaj pišemo [...] predvsem v strokovnem pisanju na koncu pisno osamosvojenega dela zloženke ali sestavljenke v primerih kot dvo- in večzložne besede, *pred- in pošolska izobrazba, pet- ali šestdnevni delavnik* ...

4 Jezikovne zagate slovenskih študentk in študentov – oblikoslovje in skladnja

V osrednjem delu podajamo obravnavo izbranih jezikovnih kompetenc študentk in študentov 1. letnika programa Medijske komunikacije (FERI UM) pri predmetu *Kritično mišljenje in izražanje* (58 študentk in študentov). Učna enota obsega 30 ur predavanj, 15 ur seminarjev in 15 ur vaj. Del predmeta (*izražanje*)⁵ obsega 22 ur in se izvaja v zimskem semestru. Raziskavo smo izvedli v študijskem letu 2022/2023.

4.1 Cilja raziskave

Prvi cilj raziskave je spodbuditi študentke in študente k dvigu zavedanja pomena slovenščine pri njihovem bodočem delu v medijih, zlasti zaradi izjemnega vpliva medijev na jezikovno kulturo.

Drugi cilj je učečim se slovenščine kot drugega in tujega jezika ponuditi konkretne zahtevnejše primere ter rešitve ob problemih, ki so tudi za naravne govorce še vedno 'trd oreh'. Tako bi učeči se slovenščine kot drugega in/ali tujega jezika lažje nadgradili znanje pisne (in govornje) slovenščine ter postali suvereni pisci/govorci v slovenskem jeziku. Izhajamo iz smernic *SEJO* (2011: 178) (podpoglavje 6.4.7.7), da se od učencev »lahko pričakuje/zahteva, da razvijejo svojo slovnično zmožnost«, če izvzamemo le nekatere, »s sklepanjem – z izpostavljenostjo novemu slovničnemu gradivu v avtentičnih besedilih; s predstavitvijo paradigem, preglednic oblik itn., z dodano razlago ob uporabi ustreznega metajezika v J2 ali J1 in z urjenjem oblik«. ⁶

4.2 Gradivo in metodologija

Gradivo predstavljajo primeri (napake), izbrani iz spletno dostopnih diplomskih del, analiziranih z vidika pravopisa, oblikoslovja, skladnje in besedja (Valh Lopert 2017).

⁵ Nosilki predmeta sta doc. dr. Smiljana Gartner (kritično mišljenje) in izr. prof. dr. Alenka Valh Lopert (*izražanje*). Učna enota: <https://aips.um.si/PredmetiBP5/UcnaEnotaInfo.asp?UEID=9384&jezik=&Leto=2018>.

⁶ Podčrtala avtorica prispevka.

V prispevku predstavljamo dva sklopa napak, in sicer s po desetimi primeri iz oblikoslovja in skladnje. Naloge je reševalo 58 študentk in študentov, test so izpolnili prvo uro srečanja pri predmetu *Kritično mišljenje in izražanje*. Navodilo v obeh sklopih je bilo: *Označite pravilno zapisane povedi.*

V analizi si sledijo naslednji podatki:

- Primer: Podana sta pravilni in napačni primer rabe. Pravilna raba je označena s kljukico.
- Število pravih odgovorov (od 58) in odstotek pravih odgovorov.
- Jezikovni problem (*Preverjali smo ...*) in njegovo pojasnilo.
- Izpis pravil iz relevantnih virov: *Slovenska slovnica* (Toporišič 2000), *Enciklopedija slovenskega jezika* (Toporišič 1992); *Slovenski pravopis* (2001); *Slovar slovenskega knjižnega jezika. Druga, dopolnjena in deloma prenovljena izdaja* (SSKJ²); *Jezikovna svetovalnica* Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša.

4.3 Analiza gradiva

4.3.1 Analiza primerov 1. sklopa – oblikoslovje

PRIMER 1	Število pravih odgovorov (od 58)	Odstotek pravih odgovorov
✓ Konec šale, <i>potrebno je</i> zmagati!	22	37,93 %
Konec šale, <i>treba je</i> zmagati!		

Preverjali smo rabo *potrebno/treba* ob nedoločniku. V primeru gre za rabo *potrebno* (povedkovnik), ki jo uporabljamo ob samostalniki (*Potrebna je zmaga.*), *treba* pa ob nedoločniku (*Treba je zmagati.*).

Slovenski pravopis (2001): potrebno povdk. (é) *O tem se je ~ dogovarjati* → *se je treba dogovarjati*

Slovenski pravopis (2001, § 23): normativna oznaka → nestična puščica: kar je levo od nje, je (v knjižnem jeziku) odsvetovano, boljše je desno od →.

PRIMER 2	Število pravih odgovorov (od 58)	Odstotek pravih odgovorov
✓ Dejansko smo lastniki <i>večih</i> parcel.	25	43,10 %
Dejansko smo lastniki <i>več</i> parcel.		

Preverjali smo rabo nedoločnega količinskega števnikar *več*. V primeru gre za nedoločni količinski števnikar *več*, *ki* se sklanja z ničto končnico, tj. končnice ne spreminjamo oz. *več* ne sklanjamo.

Slovenska slovnica. Oblikoslovje (Toporišič 2000: 331): Nedoločni količinski števnik se uporabljajo kot prilastek količine pred samostalnikom v množini: *malo ljudi, veliko ljudi, več prijateljev*. Sklanjajo se po sklanjatvi z ničtimi končnicami.

Slovenski pravopis (2001): več² -- nedol. količ. štev. (è) *V nalogi je ~ napak, ne samo štiri; imeti ~ otrok; Z ~, •~imi delavci bi bilo lažje*

Slovenski pravopis (2001, § 23): normativna oznaka • črna pika: zaznamuje prepovedano (v knjižnem jeziku).

PRIMER 3	Število pravih odgovorov (od 58)	Odstotek pravih odgovorov
Oni so dodali barvitost oglasu. ✓ Dodali <u>so</u> barvitost oglasu.	56	96,55 %

Preverjali smo nepotrebno rabo osebnega zaimka. V primeru gre za pogosto nepravilno rabo osebnega zaimka, ki se uporablja, čeprav ni pomensko izpostavljen ali poudarjen. Oseba je namreč izražena že v glagolskem morfemu.

Slovenska slovnica. Oblikoslovje (Toporišič 2000: 307): Če na vprašanje *Kam greš* kdo odgovori *Jaž grem na delo*, je to prav, če hoče s tem povedati, da pa za druge ne ve, kam gredo. Če pa hoče povedati samo, da gre na delo, je *jaž* seveda odveč.

Slovenska slovnica. Skladnja (Toporišič 2000: 686): Ko gre za t. i. poničteni osebek, nakazan s končnico.

PRIMER 4	Število pravih odgovorov (od 58)	Odstotek pravih odgovorov
Niti eden študent še ni oddal seminarja. ✓ Niti <u>en</u> študent še ni oddal seminarja.	44	75,86 %

Preverjali smo rabo glavnega števnik *en/eden*. V primeru gre za glavni števnik *en* (v moškem spolu), ki je rabljen pridevniško v samostalniški besedni zvezi (*en študent*). Samostojno pa se (kot samostalnik *eden*) uporablja t. i. posamostaljeno.

Slovenska slovnica. Oblikoslovje (Toporišič 2000: 289): Pri posamostaljeni obliki števnik *en* se rabi oblika *eden*.

PRIMER 5	Število pravih odgovorov (od 58)	Odstotek pravih odgovorov
To je najbolj napredni snemalni stroj na svetu. ✓ To je <u>najnaprednejši</u> snemalni stroj na svetu.	47	81,03 %

Preverjali smo rabo stopnjevanja pridevnika. V primeru gre za napačno rabo t. i. opisnega stopnjevanja pridevnika (analitičnega) namesto stopnjevanja z obrazilom (sintetično).

Slovenska slovnica. Oblikoslovje (Toporišič 2000: 325): Stopnjevanje tipa *lep, lepši, najlepši* imenujemo stopnjevanje z obrazili; stopnjevanje tipa *zaželen bolj (manj) zaželen* itd. pa stopnjevanje s prislovom ali opisno stopnjevanje.

PRIMER 6	Število pravih odgovorov (od 58)	Odstotek pravih odgovorov
Nudili bodo podporo <i>informiranem</i> oblikovanju okoljskih politik. ✓ Nudili bodo podporo <i>informiranemu</i> oblikovanju okoljskih politik.	41	70,69 %

Preverjali smo zamenjavo sklonov (mestnik namesto dajalnika). V primeru gre za analogno ali hiperkorektno zamenjavo sklonov – mestnika namesto dajalnika.

Slovenska slovnica. Oblikoslovje (Toporišič 2000: 270): Mestnik: rabi se samo predložno.

PRIMER 7	Število pravih odgovorov (od 58)	Odstotek pravih odgovorov
Vendar pa <i>morem</i> reči, da mi je oglas všeč. ✓ Vendar pa <i>moram</i> reči, da mi je oglas všeč.	50	86,21 %

Preverjali smo rabo glagolov *moči* in *morati*. V primeru gre za rabo modalnega glagola *moči* kot napačnega v primerih s pomenom *morati*.

Slovenska slovnica. Oblikoslovje (Toporišič 2000: 401): Ob tipičnih pomenskih skupinah glagolov in izrazov (*žeteti, morati, hoteti* ...) se rabi nedoločnik.

SSKJ²: **mórati** -am nedov. (ô) 1. z nedoločnikom izraža nujnost, nujno posledico, da osebek uresniči dejanje

SSKJ²: **môči** mórem nedov., mógel môgla (ó ô) 1. z nedoločnikom izraža sposobnost osebka

PRIMER 8	Število pravih odgovorov (od 58)	Odstotek pravih odgovorov
Končno je očistila <i>oba okna</i> . ✓ Končno je očistila <i>obe okni</i> .	41	70,69 %

Preverjali smo sklanjanje samostalnika srednjega spola v dvojini. Pri sklanjanju samostalnikov srednjega spola prihaja do napačnega prehoda v moški spol (t. i. maskulinizacija nevter).

Enciklopedija slovenskega jezika (Toporišič 1992: 100): maskulinizacija nevter: zamena srednjega spola z moškim, npr. *velik oken, lep stanovajne*. Pojav, ki s središčem nad Ljubljano zajame del rožanskega, podjunskega in obirskega narečja na Koroškem, Gorenjsko, zahodni del rovtarskih, severozahodni del dolenskih narečij, porečje Savinje in Savsko dolino do Sevnice.

PRIMER 9	Število pravih odgovorov (od 58)	Odstotek pravih odgovorov
S projektom želimo pokazati tudi <i>našo</i> predanost. ✓ S projektom želimo pokazati tudi <i>svojo</i> predanost.	32	55,17 %

Preverjali smo rabo svojilnega in povratnega svojilnega zaimka. V primeru gre za rabo svojilnega (*naš*) namesto povratnega svojilnega (*svoj*) zaimka.

Slovenska slovnica. Oblikoslovje (Toporišič 2000: 342): Osebnih svojilnih zaimki izražajo lastnino ali pripadnost glagolski osebi, tj. govorečemu, ogovorjenemu oz. neudeležnemu v besedovanju. Povratni svojilni zaimek izraža lastnino osebkov.

PRIMER 10	Število pravih odgovorov (od 58)	Odstotek pravih odgovorov
Presenetili sta z <i>isto</i> obleko. ✓ Presenetili sta z <i>enako</i> obleko.	52	89,66 %

Preverjali smo rabo istostnih zaimkov *isto* namesto *enake*. V primeru gre za napačno rabo zaimka *isti*; pridevniški zaimek *isti* označuje en samostalnik (*ista obleka*), *enak* pa dva samostalnika ali več (*enake obleke*), ki so si po lastnostih podobni.

Slovenska slovnica. Oblikoslovje (Toporišič 2000: 335): Gre za pridevniška zaimka *istosti*, in sicer *enak* spada med lastnostne, *isti* pa med vrstne istostne zaimke.

4.3.2 Analiza primerov 2. sklopa – skladnja

PRIMER 1	Število pravih odgovorov (od 58)	Odstotek pravih odgovorov
Nastop znane skupine je <i>bila</i> uspešnica. ✓ Nastop znane skupine je <i>bil</i> uspešnica.	46	79,31 %

Preverjali smo ujemanje osebkov in povedkovega določila. V primeru ugotavljamo napačno povezavo pomožnega glagola, in sicer namesto z osebkom s povedkovim določilom.

Slovenska slovnica. Skladnja (Toporišič 2000: 613): povedek od osebkov dobiva po ujemanju t. i. ujemalne lastnosti: obliko za osebo, število, spol in sklon.

PRIMER 2	Število pravih odgovorov (od 58)	Odstotek pravih odgovorov
Podjetje MAVRICA je <i>uspela</i> na razpisu. ✓ Podjetje MAVRICA je <i>uspelo</i> na razpisu.	52	89,66

Preverjali smo ujemanje jedra osebka in povedkovega določila. V primeru ugotavljamo napačno navezavo povedka na prilastek namesto na jedro osebka (samostalniške fraze).

Slovenska slovnica. Skladnja (Toporišič 2000: 558): Podredno zložena samostalniška fraza ima na najvišji ravni eno samo samostalniško besedo, npr. šlovek žaba, hotel Turist. Ta kot jedro osebka povedku določa osebo, število in spol (608).

PRIMER 3	Število pravih odgovorov (od 58)	Odstotek pravih odgovorov
Pri delu <i>je</i> bistvenega pomena tudi neodvisnost in kakovost. ✓ Pri delu <u>sta</u> bistvenega pomena tudi neodvisnost in kakovost.	55	94,83

Preverjali smo rabo ujemanje povedka in osebka v slovničnem številu. V primeru gre za neujemanje osebka in povedka v številu, torej neupoštevanje slovničnega števila pri navezavi povedka na osebek.

Slovenska slovnica. Skladnja (Toporišič 2000: 613): Obliko za osebo, število, spol in sklon dobi povedek od ustreznih lastnosti osebka. Glede na položaj v stavku je osebek stavčni člen, ki povedku določa osebo, število, spol (608).

PRIMER 4	Število pravih odgovorov (od 58)	Odstotek pravih odgovorov
Do včeraj še ni bilo oddanega niti enega <u>seminarja</u> . ✓ Do včeraj še ni bil oddan niti en <u>seminar</u> .	37	63,79

Preverjali smo sklon osebka ob zanikanem povedku. V primeru gre za napačno rabo sklona osebka ob zanikanem povedku, in sicer v rodilniku namesto v imenovalniku. Zanikani osebek je v rodilniku, kot da gre za predmet. (Ni bil oddan ... *Kdo ali kaj?* Seminar.)

Slovenska slovnica. Skladnja (Toporišič 2000: 501): Neknjižno je, če ob zanikanem povedku postavljamo osebek v rodilnik (kot da gre za predmet).

PRIMER 5	Število pravih odgovorov (od 58)	Odstotek pravih odgovorov
Do včeraj še niso oddali niti <i>en seminar</i> . ✓ Do včeraj še niso oddali niti enega <u>seminarja</u> .	54	93,10

Preverjali smo rabo sklona predmeta ob zanikanem povedku. V primeru gre za napačno rabo predmeta v tožilniku namesto v rodilniku ob zanikanem povedku. (Niso oddali ... *Koga ali česa?* Seminarja.)

Slovenska slovnica. Skladnja (2000: 579): Ob zanikanem povedku (glagolske oblike) se namesto tožilniškega rabi roditeljski samostalnik.

PRIMER 6	Število pravih odgovorov (od 58)	Odstotek pravih odgovorov
✓ Seminar <i>bi naj</i> oddali pred izpitom. Seminar <u>naj bi</u> oddali pred izpitom.	33	56,90 %

Preverjali smo besedni red (naslonski niz *naj bi*). V primeru gre za napačno zaporedje naslonk, in sicer *bi naj* namesto *naj bi*.

Slovenska slovnica. Skladnja (Toporišič 2000: 671): Zaporedje naslonk v naslonskem nizu je naslednje: N = naklonski *naj*, G1 = glagolske oblike s *s-* (*sem, si*) in *bi*.

PRIMER 7	Število pravih odgovorov (od 58)	Odstotek pravih odgovorov
✓ Na izpit se je prijavila tudi <i>Krajnc Ana</i> . Na izpit se je prijavila tudi <u>Ana Krajnc</u> .	39	67,24 %

Preverjali smo rabo zapisa imen in priimka. V primeru gre za napačno zaporedje rabe priimka in imena, v slovenščini je raba ustaljena: ime in šele nato priimek.

Slovenski pravopis (2001, § 41): Pri dvodelnih imenih je pravilno zaporedje ime – priimek. V abecednih seznamih piše včasih priimek pred imenom, najbolje z vejico: *Pipan, Marko*.

PRIMER 8	Število pravih odgovorov (od 58)	Odstotek pravih odgovorov
✓ Gospod, kaj pa ste vi <i>naročil</i> ? Gospod, kaj pa ste vi <u>naročili</u> ?	56	96,55 %

Preverjali smo rabo vikanja. V primeru gre za napačno rabo t. i. pogovornega vikanja oz. polvikanja. Tako pomožni glagol kot povedkovo določilo morata biti pri vikanju v množini.

Slovenska slovnica. Skladnja (Toporišič 2000: 609): Za pogovorno vikanje je značilno, da ob vlnostnem *vi* (namesto *ti*) stoji pomožni glagol v množini (*ste*), povedkovo določilo pa v ednini (*naročil* namesto *naročili*).

PRIMER 9	Število pravih odgovorov (od 58)	Odstotek pravih odgovorov
✓ Uspešnost se je povečala za 25,5 <i>odstotkov</i> . Uspešnost se je povečala za 25,5 <u>odstotka</u> .	27	46,55 %
	(1 neodgovorjen)	1,72 %

Preverjali smo rabo sklona samostalnika merske enote (odstotka, lahko tudi metra

...) ob decimalno zapisanih številih.

Jezikovna svetovalnica (Peter Weiss 2013): Skladenjski položaj zahteva besedo *odstotek* v rodniku ednine (tri desetine ČESA namreč), tudi če pri hitrem branju decimalnih števil sestavine besednih zvez izpuščamo.

PRIMER 10	Število pravih odgovorov (od 58)	Odstotek pravih odgovorov
Oglasite se lahko <i>pred ali po predavanjih</i> . ✓ Oglasite se lahko <i>pred predavanji ali po njih</i> .	25	43,10 %

Preverjali smo vezavo predlogov z ustreznimi skloni. V primeru gre za dve besedi, ki zahtevata zaradi vezave različnih predlogov rabo različnih sklonov.

Slovenska slovnica. Skladnja (Toporišič 2000: 634): Gre za t. i. zanemaritev vezave ali zevgmo, če priredni besedi zahtevata različen sklon, od njiju odvisna beseda pa se ravna samo po eni: *Hoditi po in čez progjo je nevarno* (prav: *po progji in čez progjo/njo*).

5 Ugotovitve

Pregled dobljenih rezultatov sklopa *oblikoslojje* kaže, da je le en primer (od desetih) pravilno rešilo nad 90 % vprašanih, nad 80 % tri primere, nad 70 % prav tako tri primere, manj kot 60 % en primer, manj kot 50 % tudi en in manj kot 40 % prav tako en primer. Najmanj težav je povzročal primer 3, saj je kar 96,55 % (56 od 58) anketiranih označilo pravilni odgovor (*Dodalj so barvitost oglasu*). Prav tako visoko stopnjo uspešnosti ugotavljamo pri primeru 10 (*Presenetili sta z enako obleko*), in sicer 89,66 % (52); pri primeru 7 (*Vendar pa moram reči, da mi je oglas všeč*) pa 86,21 % (50); pri primeru 5 (*To je najnaprednejši snemalni stroj na svetu*) še vedno precej visoko, tj. 81,03 % (47). Upad uspešnosti reševanja se nadaljuje pri primeru 4 (*Niti en študent še ni oddal seminarja*), in sicer na 75,86 % (44). Pri primerih 6 (*Nudili bodo podporo informiranemu oblikovanju okoljskih politik*) in 8 (*Končno je očistila obe okni*) pa so pravilne rešitve že nekoliko upadle, in sicer znašata pri obeh po 70,69 % (41). Sledil je primer 10, kjer je pravilno (*S projektom želimo pokazati tudi svojo predanost*) označenih 55,17 % (32). Največ težav se pojavi pri prepoznavanju pravilne oblike v primeru 2 (*Dejansko smo lastniki več parcel*), kjer je uspešnost 43,10 % (25) in pri primeru 1 (*Konec šale, treba je zmagati*), kjer je uspešnost 37,93 % (22) udeleženi.

Analiza dobljenih rezultatov sklopa *skladnja* kaže, da je nad 90 % vprašanih pravilno rešilo tri primere (od desetih), nad 80 % enega, nad 70 % prav tako enega, nad 60 % dva primera, nad 50 % prav tako le enega, manj kot 50 % pa dva. Najboljši rezultati

se kažejo pri reševanju primera 8 (*Gospod, kaj pa ste vi naročili?*), in sicer v 96,55 % (56), prav tako zelo visoko je bil izbran pravilni odgovor pri primeru 3 (*Pri delu sta bistvenega pomena tudi neodvisnost in kakovost.*) kar 94,83 % (55), sledi primer 5 (*Do včeraj še niso oddali niti enega seminarja.*), tj. 93,10 (54). Rahel upad zaznamo pri primeru 3, kjer je pravilno (*Podjetje MAVRICA je uspelo na razpisu.*) označenih 89,66 % (52). Pri primeru 1 še vedno dovolj visoko (*Nastop znane skupine je bil uspešnica.*), tj. 79,31 % (46). Primer 7 je bil pravilno (*Na izpit se je prijavila tudi Ana Krajnc.*) rešen v 67,24 % (39). Upad pravih rešitev zaznamo pri primeru 4 (*Do včeraj še ni bil oddan niti en seminar.*), kjer je označilo pravilni odgovor 63,79 % (37). Primer 6 je pravilno (*Seminar naj bi oddali pred izpitom.*) rešilo 56,90 % (33) anketiranih. Manj kot polovica pa je pravilno rešila primer 9 (*Uspešnost se je povečala za 25,5 odstotka.*), tj. 46,55 % (27), in primer 10 (*Oglasite se lahko pred predavanji ali po njih.*), in sicer 43,10 % (25).

Ugotavljamo, da so največ težav predstavljali le štirje primeri, pri drugih so se napačni odgovori razporedili med 50 % in 90 %. Kljub temu je število napačnih odgovorov visoko, saj gre za osnovna jezikovna znanja.

6 Sklep

Predstavljeni rezultati študije primera, izvedene pri predmeta *Kritično mišljenje in izražanje* v 1. letniku dodiplomskega študija smeri Medijske komunikacije v študijskem letu 2022/23, podpirajo prvi cilj raziskave, in sicer ozavestiti študentke in študente glede pomena jezikovne kompetence v slovenščini (materinščini) kot orodja pri njihovem bodočem delu v medijih. Ob preglednih pojasnilih in sklicih na vire imajo možnost zapolniti vrzeli v znanju vsaj ob izbranih, v več letih ponavljajočih se napakah oz. primerih. Vsekakor pa gre le za študijo primera, v katero je bilo zajetih le 58 študentk in študentov, zato ne moremo posploševati na celotno populacijo, a rezultati, ki jih sicer spremljamo že več let, bistveno ne odstopajo. Prav tako pa z načinom predavitve in analize jezikovnih težav, zaznanih pri slovensko govorečih študentkah in študentih, ki so – le pol leta pred izvedeno raziskavo – uspešno končali srednjo šolo, tj. opravili maturo, podpiramo širši cilj raziskave, tj. pomoč učečim se slovenščine kot drugega in tujega jezika pri usvajanju slovenščine ob avtentičnih primerih/težavah, kot je to priporočeno tudi v *SEJO* (2011: 136–139, 141).

Literatura

- Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik. Dostop 23. 4. 2023 na <https://centerslo.si/na-tujih-univerzah/predstavitev/>.
- Firenška resolucija o rabi jezika pri univerzitetnem poučevanju in raziskovanju, 2014. Dostop 23. 4. 2023 na <http://efnil.org/documents/resolutions/florence-resolution/slovenia>.
- Kritično mišljenje in izražanje. Dostop 23. 4. 2023 na <https://aips.um.si/PredmetiBP5/UcnaEnotaInfo.asp?UEID=9384&Jezik=&Leto=2018>.
- Tina LENGAR VEROVNIK, Nataša LOGAR BERGINC, Monika KALIN GOLOB, 2013: *Slovenščina kot strokovni jezik na slovenskih univerzah: pregled stanja ter razčlenitev pomena, načina in možnosti njene večje vključitve*. Ljubljana: Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije. Dostop 23. 4. 2023 na http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/raziskave-analize/slovenski_jezik/Slovenscina_kot_strokovni_jezik_na_slovenskih_univerzah_01.pdf.
- Mojca NIDORFER ŠIŠKOVIČ, 2019: O slovenistikah in programu Slovenščina na tujih univerzah. *Slovenščina in slovenistike na univerzah po svetu: svetovni dnevi slovenske znanosti in umetnosti – ob 100-letnici Univerze v Ljubljani*. Ur. Mojca Nidorfer Šiškovič, Simona Kranjc, Mateja Lutar. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. 10–14. Dostop 23. 4. 2023 na <https://centerslo.si/wp-content/uploads/2019/12/Zbornik-Slovenscina-in-slovenistike-Svetovni-dnevi-2019.pdf>.
- Gjoko NIKOLOVSKI, 2022: Makedonske »muke« pri učenju slovenščine kot drugega in tujega jezika. *Jezik in slostvo* 67/4, 41–56. Dostop 23. 4. 2023 na <https://journals.uni-lj.si/jezikinslostvo/article/view/12335>.
- Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2021–2025. Dostop 23. 4. 2023 na <https://e-uprava.gov.si/drzava-in-druzba/e-demokracija/predlogi-predpisov/predlog-predpisa.html?id=9904> (pdf) ali/in <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO123>.
- Janez SKELA, 2011: *Spremna beseda. Skupni evropski jezikovni okvir: učenje, poučevanje, ocenjevanje (SEJO)*. Ljubljana: Ministrstvo RS za šolstvo in šport, Urad za razvoj šolstva. Dostop 23. 4. 2023 na http://www.mss.gov.si/si/delovna_podrocja/razvoj_solstva/jezikovno_izobrazevanje/skupni_evropski_jezikovni_okvir_sejo/. 5–14.
- Skupni evropski jezikovni okvir: učenje, poučevanje, ocenjevanje (SEJO)*, 2011. Ljubljana: Ministrstvo RS za šolstvo in šport, Urad za razvoj šolstva. Dostop 23. 4. 2023 na http://www.mss.gov.si/si/delovna_podrocja/razvoj_solstva/jezikovno_izobrazevanje/skupni_evropski_jezikovni_okvir_sejo/.
- Slovar slovenskega knjižnega jezika. Druga, dopolnjena in deloma prenovljena izdaja*. Dostop 23. 4. 2023 na www.fran.si.
- Slovenski pravopis*. Dostop 23. 4. 2023 na www.fran.si.
- Slovenščina in slovenistike na univerzah po svetu: svetovni dnevi slovenske znanosti in umetnosti – ob 100-letnici Univerze v Ljubljani*, 2019. Ur. Mojca Nidorfer Šiškovič, Simona Kranjc, Mateja Lutar. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Dostop 23. 4. 2023 na <https://centerslo.si/wp-content/uploads/2019/12/Zbornik-Slovenscina-in-slovenistike-Svetovni-dnevi-2019.pdf>.
- Irena STRAMLJIČ BREZNIK, 2022: Besedotvorje pri usvajanju slovenščine kot drugega in tujega jezika. *Slovenščina kot drugi in tuji jezik v izobraževanju*. Ur. Simona Pulko, Melita Zemljak Jontes Maribor: Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. (Mednarodna knjižna zbirka Zora, 149). 210–241. Dostop 23. 4. 2023 na DOI: 10.18690/um.ff.12.2022.15.
- Nada ŠABEC, 2021: *Slovene immigrants and their descendants in North America: faces of identity*. Maribor: Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba (Mednarodna knjižna zbirka Zora, 144).
- Jože TOPORIŠIČ, 1992: *Enciklopedija slovenskega jezika*. V Ljubljani: Cankarjeva založba.
- Jože TOPORIŠIČ, 2000: Maribor: *Slovenska slovnica*. Založba Obzorja.
- Natalija ULČNIK, Gjoko, NIKOLOVSKI, 2022: Zapisovalne težave govork in govorcev južnoslovanskih jezikov pri učenju slovenščine. *Slovenščina kot drugi in tuji jezik v izobraževanju*. Ur. Simona Pulko, Melita Zemljak Jontes Maribor: Univerza v Mariboru, Univerzitetna

- založba. (Mednarodna knjižna zbirka Zora, 149). 273–290. Dostop 23. 4. 2023 na DOI: 10.18690/um.ff.12.2022.18.
- Alenka VALH LOPERT, 2017: Lektoriranje kot učinkovita metoda učenja maternega jezika (za študente nesloveniste). *Med didaktiko slovenskega jezika in poezijo: ob 80-letnici Jožeta Lipnika*. Ur. Marko Jesenšek. Maribor: Univerzitetna založba. (Mednarodna knjižna zbirka Zora, 119). 76–93.
- Alenka VALH LOPERT, 2019: Kultura govora za študente Medijskih komunikacij (UM FERI). *Govor v pedagoški praksi*. Ur. Katarina Podbevšek, Nina Žavbi. 1. izd. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 131–139. Dostop 23. 4. 2023 na <https://e-knjige.ff.uni-lj.si/znanstvena-zalozba/catalog/view/185/283/4891-1>.
- Alenka VALH LOPERT, 2022: Pravopisne zagate študentov programa Medijske komunikacije: študija primera. *Slavistična prepletanja* 1. Ur. Gjoko Nikolovski, Natalija Ulčnik. 1. izd. Maribor: Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. 135–154. Dostop 23. 4. 2023 na <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/view/140/884/2197-1>.
- Melita ZEMLJAK JONTES, Alenka VALH LOPERT, 2016: Pismenost v teoriji in praksi: temeljni cilj slovenskega institucionalnega izobraževalnega sistema. *Annales: anali za istrske in mediteranske študije. Series historia et sociologia* 26/1, 95–106. Dostop 23. 4. 2023 na <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:doc-I87BZEO0>.
- Peter WEISS, 2013: *Branje in pisanje decimalno zapisanih števil*. Dostop 23. 4. 2023 na <https://svetovalnica.zrc-sazu.si/topic/378/branje-in-pisanje-decimalno-zapisanih-stevila>.